

מערכת „העולם הזה” מזמינה

הצעות למשרות-הלימוד הבאות לצעירים או צעירות שסיימו את שרותם בצה"ל והגם בגיל של לא פחות מ-20 ולא יותר מ-25, כוגרי בית-ספר תיכוני.

- 1. עורך-משנה, כיתוב (מדור במדינה): השכלה כללית טובה, ידיעה מושלמת של השפה העברית, התמצאות במאורעות מדיניים וחברתיים בישראל.
2. עורך-משנה, כיתוב (מדור מכל העולם): השכלה כללית טובה, ידיעה מקפת של יחסים בינלאומיים, היסטוריה כללית ותהליכים מדיניים עדכניים. ידיעה מושלמת של השפה העברית, ידיעה טובה של השפה האנגלית ולפחות אחת השפות הבאות: רוסית, צרפתית, גרמנית, יהודית.
3. עורך-משנה, כיתוב (מדור במרחב): השכלה כללית טובה, ידיעה מקפת של התהליכים המדיניים והחברתיים בארצות המרחב, רקע היסטורי ותרבותי, ידיעה מושלמת של השפה העברית, ידיעה טובה של השפה הערבית (כולל קריאה שוטפת), ידיעה בשפה הצרפתית, התורכית או הפרסית רצויה.
ההצעה היא לקורס הרכה בכבודה בענייני חצי-ימית מעשית, בשכר סמלי, המועמד יצטרך לעבור בחינה מקיפה ולחתום, עם התקבלו על התחייבות לעבוד משך 3 שנים במערכת העולם הזה, באם יירש לעשות זאת בתום הקורס. במקרה זה תהיה העבודה מלאה, במשכורת מקצועית.

הצעות, בכתב בלבד, לשלוח לראש מערכת העולם הזה, ת. ד. 136, ת"א, בצירוף פרטים מלאים על דרגה-חיים, רקע אישי, נסיון עד כה (אם יש) והתאמתו לתנאים הנ"ל.

לגבי מדינאי, שבא לחרוץ גורלם של עמים, היתה זו דעה שטחית מאד. האמת היא שהענין הערבי לא נראה חשוב ביותר בעיני וייצמן. הוא קיווה לפתור את הבעיה היהודית בארץ-ישראל בעזרת העוצמה הבריטית, בתוקף כוחה של ממשלת המנדט. התנגדות הערבים היתה אי-הבנה, אולם אם היו האנגלים מוכנים להשתמש כר-אוי בכוחות-הבטחון שלהם, לא היתה אי-הבנה זו צריכה להפריע.

עו אחר עו

הבריטים לא הראו כל רצון להשתמש בכוחם לטובת היהודים. להיפך, הם השיגו את שלהם — את המנדט על ארץ-ישראל, הבסיס ליד תעלת-סואץ, הנמל בחיפה, המוצא לצנור הנפט מעיראק. הציונות סיימה, לדעתם, את תפקידה. ממילא לא התייחסו הפקידים הרציניים אל חלום מטורף זה כאל דבר העלול להתגשם.

לוייצמן היתה זאת אכזבה איומה. אולם הוא התאכזב פחות מאחרים. הוא היה ונשאר ריאליסט: האדם שבין כל ההצהרות אין ערך רב, וכי תפקיד היהודים היה ללמא את ההצהרות בתוכן מעשי, ב-מעשים של יום-יום.

אחרים טברו אחרת. אויטשקיין בא ללונדון, ל-מחרת מתן ההצהרה כשרשימת חברי הממשלה ה-יהודית כבר בכיסו. כמוהו עשו האמריקאים. הם סברו כי הבעיות הפוליטיות נגמרו, ועתה אין תפקיד להתדרות הציונית אלא להביא לארץ את מאות האלפים.

הם לא יכלו להסיח את וייצמן מדרכו. הוא הת-נגש עם בראוניס האמריקאי, עם זאב ז'בוטינסקי, עם כל מי שחשב כי יש תחליף קל לעבודה היומ-יומית האפורה של קניית דונג אחרי דונג, הבאת עולה אחרי עולה, גידול עו אחרי עו. אך לא היה תחליף. וייצמן אמנם גורש מן הנשיאות של ההס-דרות הציונית אחרי מאורעות 1929, אך הוחזר כעבור כמה שנים בכל הכבוד.

הממשלה הסלשתיאית הפכה מניטראלית לעוינת, מעוינת למדכאת, ממדכאת למחניקה. וייצמן המשיך להיות, לשכנע, לרנך. כל עוד היתה אפשרות להביא יהודי, לקנות דונג, להקים בית, המשיך בדרך.

איש ממנהיגי ההסתדרות הציונית לא הבין את ההגיון הפשוט שהגריח את האנגלים לדכא את הישוב יותר ויותר, ככל שעצמאותו גברה. האי-מרי לא היתה יכולה לסבול אוכלוסיה לבנה עצמ-אית בתחומה. אולם מנהיגי הציונות, בלי כל יוצא מן הכלל, סברו שאפשר לשכנע את האנגלים. הו-י"ן כוח היה רק: איזה אנגלים, ובאיזו דרך? וייצמן האמין בשיכנוע האישי. ז'בוטינסקי האמין בהסגנת כוח נגד הערבים, כדי להוכיח לאנגלים שכדאי להם יותר לסמוך על היהודי החוק. האחד האמין שכדאי להסתפק במעשי המעשי, כמו חלק מארץ-ישראל; השני סבר כי יש לדרוש את הכל, כי אחרת לא יינתן כלום.

האויב: ב. ג'.

אולם בשעה שהתנהלו ויכוחים אלה בקונגרסים ובעועיות בין מנהיגים שסובבו את כדור הארץ במסעי תעמולה ואוסף כספים, קמה בארץ מציאות חדשה. קמה אוכלוסיה שהיתה בארץ בבייתה.

בעיני האדם שגדל בארץ, איש נהלה שמתג ב-וייצמן ואיש ירושלים שהאמין בז'בוטינסקי, לא היה האנגלי בעיניו בחזקת נדבן גדול שבגד בהבטחתו. הוא היה, פשוט, שליט זר. ובצורה הפשוטה ביותר, כמ-עט מעצמו, חשב כיצד לפרוק את העול.

הקרע בין הערבים היה עובדה קיימת. לא היה שום מגע עם הישוב העברי לבין האוכלוסיה הער-בית. כל צד חי בעולם משלו, בשאיפות משלו. כל אחד חלם לפרוק את העול האנגלי, וכל אחד קיווה, להיפטר מן השני.

הרעיון כי יש ללחום בבריטים היה זר לחלוטין לוייצמן. הוא ראה בו סטיה מסוכנת, בלתי-מוסרית וחסרת-תכלית מן הדרך. הוא לא הרגיש כי הצעירים, תלמידי ז'בוטינסקי בקצה האחד ובן-גוריון בקצה השני, החלו מביטים בו כפי שהסתכל הוא פעם בתאודור הרצל: ככאדם המנהל פעולות פוליטיות חסרות-ביסוס במקום לנהל עבודה מעשית. אלא שה-עבודה המעשית היתה, עתה, מאבק נגד הבריטים.

השנים האחרונות של פעולתו הציבורית של וייצמן, השנים שקדמו להקמת המדינה, היו שנות המאבק בינו לבין הנוער הישראלי. אויבו הגדול לא היה האציל, שאת פעולותיו תעב בכל נימי נפשו, אויבו האמיתי היה עתה דוד בן-גוריון, אחד ממג-היגי תנועות-הפועלים בה תמך וייצמן מאז הקמתה, אף כי הגדיר את עצמו כציוני-כללי מתון (משהו הדומה לפרוגרסיבים כיום). אמנם, בן-גוריון היה לעתים קרובות במיעוט בתנועה, וחבריו — אליעזר קפלן, משה שרתוק, דוד שפרינצאק, דוד רמז — תמכו בווייצמן גדוד. אולם הנוער הלך עם בן-גוריון, וכשזה ניחן מקודו להאסיק את המאבק אחרי 29-ביוני, בהשפעת וייצמן, הלך הנוער עם יצחק שדה, י. גלילי, י. טבנקין ומשה סנה, שדרשו את המשכתו.

אין ספק שבשלב האחרון של הקמת המדינה היה וייצמן גורם מפריע, לא מסייע. אך המאבק לעצ-מאות היה אפשרי מפני שקם, משך שני דורות, ישוב בארץ שהיה מסוגל לשאת באחריות. אף מדינאי ציוני לא עזר יותר להקמת הישוב הזה מוייצמן.

(המשך מעמוד 5)

הגורם הקובע היה שונה לחלוטין, ופרוזאי בהת-לט. וייצמן עצמו התקרב אליו מדי פעם בספרו, אך עקף אותו בהתמדה עקשנית. האנגלים רצו בארץ-ישראל.

ציפוצו על היהודים

בה בשעה שוייצמן התראה עם שרים ופקידים, חתם מדינאי אנגלי מרכזי, שהיה מאד מקורב ל-וייצמן, על הסכם סודי עם הממשלה הצרפתית. ההס-כם, שאיש לא סיפר לוייצמן על קיומו, היה דרוש כדי לחזק את המוראל של הצרפתים, שכמעט הת-מוטטו תחת המלומות הגרמנים. תכנו: סוריה וצ-פון ארץ-ישראל, עד לקו טבריה—עכו, יעברו לשל-טון הצרפתי. דרום ארץ-ישראל יעבור לשלטון ביג-לאומי, היינו צרפתי-בריטי.

ההסכם לא מצא חן בעיני האנגלים. הדיו טרם התיבשה עליו, כשהחלו לחפש דרך לחסלו. היה דרוש תרוץ יפה. נעלה, שירכוש את לב האמריק-אים, יכריח את הצרפתים לוותר בעל כורחם. התירוץ ניתן בפיו של חיים וייצמן.

ראש הממשלה, אסקוויט, רשם ביומנו: „לוד ג'ורג'... יציפצף על היהודים, על עברם ועל עתידם, אולם הושב ששערוניה היא לתת למקומות הקדו-שים לעבור לרשותה... של צרפת”. הצרפתים, האי-טלקים, הרוסים — כולם ראו בציונות, משך דור שלם, סוכנות של האימפריאליזם הבריטי. אולם וייצמן עצמו דחה את ההאשמה בשאט נפש. עד יומו האחרון האמין כי החזון הציוני הוא שרכש את המדינאים היבשים, וכי התועלת לאימפריה, עד לאישור המנדט כעבור שנים, היתה מקרית בלבד. בעיני ההיסטוריה לא יכול להיות ספק שהציונות מילאה בפרק זמן זה תפקיד של כוח עזר לאימפריא-ליזם הבריטי, וכי וייצמן היה, בהכרה או שלא ב-הכרה, השושבין. אולם שאלה שונה לחלוטין היתה אם הדבר היה כדאי. קשה לראות כיצד היתה הציר-נות יכולה להגיע בדרך אחרת להקמת ישוב שיהיה מסוגל ליצור מדינה.

ד.דנים בני גזע אחד

היתה ברירה אחת — בתיאוריה, היא לא היתה קיימת למעשה, כי היתה לחלוטין מחוץ לעולמם הנפשי של וייצמן ובני דורו. היא היתה קשורה בשיחרור המרחב כולו, גירוש ההשפעות הזרות ושיתוף היהודים והערבים באזור עצמאי.

אחת הפרשות המזרות ביותר היא שלא הרצל, לא וייצמן ולא כל מנהיג ציוני אחר התענין מעולם בקיומם של שש מאות אלף ערבים בארץ בה ביקשו להקים בית לאומי יהודי, ובקיומם של מיליוני ער-בים נוספים במרחב אשר ארץ זו השתייכה אליה. עוד פחות ענין אותם קיומה של תנועה לאומית ערבית, חברותיה ופוליטית, שגולדה כמעט יחו עם הציונות.

רק שבועות מעטים לפני מתן הכרות בלפור נזכר קיומם של הערבים בפעם הראשונה. המזכיר היה סר מארקס סייקס, אותו מדינאי אנגלי שחתם את ההסכם הסודי עם הצרפתים והפך צילני כדי לחסלו. הזכיר סייקס, לדברי וייצמן: „מתן דור אחד תשיג התנועה (הערבית הלאומית) את שלה, כי לערבים יש אינסולגנציה, חינויות ואחדות לשונית...” סייקס יעץ לבוא במגע עם האמיר פייצל, המנהיג הבולט ביותר של הערבים.

השאלה נתעוררה שנית כשהגיע וייצמן, אחרי מתן ההצהרה, לארץ. הגנרל אלנבי יעץ לו להיפגש עם פייצל. כתוצאה מפגישה זו שהתקיימה בעמאן, וממשאומתן נוסף שהתקיים בהמרצתו ובאמצעותו של ט. א. לורנס המפורסם, הסוכן הבריטי שעורר את המרד במדבר הערבי, הושג מה שנקרא „הסכם וייצמן-פייצל”, מכתב שושלח על ידי הנסיך הערבי לשופט פליקס פראנקפורטר:

„...אנו מרגישים כי הערבים והיהודים הם דוד-נים, בני גזע אחד... שתי תנועותינו משלימות זו את זו. התנועה היהודית היא לאומנית, לא אימפריא-ליסטית. יש מקום בסוריה לשנינו. אכן, סבורני כי איש מאתנו לא יוכל להצליח הצלחה של ממש בלעדי השני...”

פאטא מוז גאנה במדבר

קשה לדעת מה היה מתרחש לו היו היהודים והערבים עושים באמת מאמץ רציני בכיוון זה. אולם תוקפו של ההסכם פג כשפייצל גורש מדמשק על ידי התותחים הצרפתים. והיהודים, שהדבר נכפה עליהם מן החוץ, לא הבינו מעולם את העולם הער-בי, שאיפותיו ותקוותיו. יחסם אל הערבי היה, פחות או יותר, כיחסם של יהודי המערב אל יהודי המזרח: היחס אל משהו שכדאי להתרחק ממנו ככל האפשר. לא היתה זו החלטה ברורה. היה זה ענין של רגש, והרגש הוא שקבע. וייצמן מודה בעצמו שלא יכול היה להודור אל לבו של הערבי, להבינו... לערבי יש כשרון עצום לבטא דעות מנוגדות לח-לוטין לדעותיך, באדיבות כה עדינה ועקיפה שנדמה לך כי הוא מסכים אתך... שיחות ומשאומתן עם ערבים דומים לרדיפה אחרי פאטא-מוראגנה במדבר: מלאת הבטחה וטובה למראה, אלא שאינה עלולה להוביל אותך לכל דבר פרט למות בצמא.”

היתה זאת דעה מקובלת בין אירופאים. אולם

הודעה למנויים

מחיר המינוי לתקופות: יולי — ספטמבר 1952 2,600 ל"י, אקטובר — דצמבר 1952 2,600 "

המנויים אשר טרם המציאו את תשלומיהם מתבקשים לסדר זאת בהקדם האפשרי.

נעשים הסדורים לכריכת הגליונות מהשנים הקודמות. בשבוע הבא יובאו פרטים בענין זה.

אנגלית, צרפתית

בבית הספר לשפות „קדימה”, רח' בן-יהודה 74, תל-אביב.

בימים א' ב' (16, 17 לנובמבר) נפתחים קורסים חדשים כדלהלן:

- 1) למתחילים 5-6, 6-7, 7-8, 8-9 בערב.
2) למתקדמים ולמשתלמים בכל שעות הערב.
3) לתלמידי בתי-סע עממיים ותיכוניים מ-3, 4-5 בערב.

צרפתית: למתחילים: מ-6, 7 בערב, למתקדמים: מ-5, 6 בערב. פרטים והרשמה: מ-12, 13 בעהרים, 9-3 בערב (פרט ליום שש).

ללמוד לרקוד? אצל הנסט גוט. ת"א, רח' בן-יהודה 62.

צינקוגרפיה. רינדזונסקי. רחוב הקישון 6. תל-אביב. גלופות רשת.